

Verksamhetsplan och budget 2026

Kommunstyrelsens verksamheter

Dokumenttyp:

Datum:

Diarienummer:

Fastställt av:

Dokumentansvarig:

Grästorps kommun

Innehåll

1	Inledning.....	3
1.1	Kommunstyrelsens verksamheter.....	3
1.2	Omvärldsbevakning.....	3
1.3	Omställning, effektiviseringar och besparingar	4
1.4	Beräkningsförutsättningar.....	5
2	Mål, indikatorer och mått.....	6
	Perspektiv 1: samhällsutveckling	6
	Perspektiv 2: välfärdsutveckling	8
	Perspektiv 3: attraktiv arbetsplats	10
3	Driftbudget.....	11
3.1	Ledningsstöd.....	12
3.2	Samhällsbyggnadsverksamheten	13
3.3	Bildningsverksamheten.....	15
3.4	Social verksamhet.....	17
4	Investeringsbudget 2026–2028.....	19

1 Inledning

Kommunstyrelsens verksamhetsplan och budget beskriver hur kommunstyrelsen ska förverkliga kommunfullmäktiges övergripande verksamhetsplan och budget för 2026 med ekonomisk plan för 2027–2030.

Med utgångspunkt i kommunfullmäktiges beslutade budget fördelar kommunstyrelsen resurserna inom de olika verksamheterna till en detaljerad budget.

Kommunstyrelsen följer upp budget 2026 i samband med kommunens uppföljning per tertial 1, delårsrapport och årsredovisning. Mål för verksamhetens utveckling följs upp genom dialoger i utskotten som redovisas i delårsrapport och årsredovisning.

1.1 Kommunstyrelsens verksamheter

Grästorps kommun har en organisation som innebär att kommunstyrelsen också är nämnd för flera verksamheter.

Kommunstyrelsen fullgör kommunens uppgifter genom bildningsverksamheten samhällsbyggnadsverksamheten och social verksamhet. För en samordnad förvaltning har Grästorps kommun en lednings- och stödorganisation genom Ledningsstöd.

Ledningsstöd omfattar politik, folkhälsa, civil beredskap och säkerhetsarbete samt lednings- och stödfunktioner såsom ekonomi, kansli, HR, kommunikation och digitalisering. Verksamhetens budget påverkas av förändringar inom offentlig förvaltning, digitalisering och styrningsmodeller.

Bildningsverksamheten omfattar omsorg och utbildning för barn, elever och vuxenstuderande utifrån flera lagar, till exempel skollagen och skolförordningar. Verksamheten inkluderar också kommunalt aktivitetsansvar. Verksamhetens budget påverkas av demografiska förändringar, skolpolitiska reformer, och kompetensförsörjning och nya pedagogiska metoder.

Samhällsbyggnadsverksamheten omfattar samhällsutveckling inom fysisk planering, gata, park, näringsliv, kultur och fritid samt intern förvaltning av fastigheter och måltid. Även VA ingår i samhällsbyggnadsverksamheten, men denna redovisas separat. Verksamhetens budget påverkas av faktorer som klimatförändringar, bostadsmarknad, infrastrukturutveckling och nationella planeringsdirektiv.

Social verksamhet omfattar socialtjänst, äldreomsorg, kommunal hälso- och sjukvård samt arbetsmarknadsåtgärder och integration. Verksamhetens budget påverkas av demografiska förändringar, politiska reformer och kompetensförsörjning.

1.2 Omvärldsbevakning

Sveriges kommuner står inför flera viktiga förändringstrender. Digitalisering och ny teknik, som AI och automatisering, påverkar arbetssätt och beslutsfattande. Samtidigt gör en förändrad demografi och arbetsmarknad att kommunerna måste satsa på kompetensförsörjning och arbetsmiljö. Klimatförändringar, cyberhot och globala risker ökar behovet av krisberedskap och säkerhet. För att möta dessa utmaningar krävs tydlig styrning, samarbete med andra aktörer och

öppen kommunikation med invånarna. **Ledningsstöd** behöver utvecklas för att möta dessa utmaningar så att kommunen kan arbeta hållbart och proaktivt.

Inom **samhällsbyggnad** finns flera viktiga omvärldsfaktorer. Klimatförändringar och extremväder kräver ökad klimatanpassning och robust fysisk planering. Demografiska förändringar, med en åldrande befolkning och minskande folkökning, påverkar behovet av bostäder och samhällsservice. Digitalisering och teknikutveckling driver på utvecklingen av smarta städer och datadriven planering. Samtidigt ökar kraven på hållbarhet och cirkulär ekonomi, vilket innebär att kommuner behöver ställa om till mer resurseffektiva och miljövänliga lösningar. Robusthet och beredskap blir allt viktigare för att säkra samhällsfunktioner vid kriser. Dessutom ökar medborgarnas förväntningar på delaktighet och transparens, vilket påverkar hur samhällsbyggnadsprojekt planeras och genomförs.

Bildningsverksamheten står inför utmaningar gällande de demografiska förändringarna med färre barn och elever. Detta påverkar behovet av förskole- och utbildningsplatser i skolan och gymnasiet. Samtidigt driver digitalisering fram nya pedagogiska verktyg och lärmiljöer, vilket kräver konstant kompetensutveckling. Sociala utmaningar som psykisk ohälsa och ojämlikhet ställer också krav på ett mer inkluderande och förebyggande arbete inom förskola och skola. Globalisering och förändrade värderingar gör det viktigt att stärka skolans roll som demokratisk arena, med fokus på värdegrund och interkulturell kompetens. Slutligen ökar elevernas engagemang i klimatfrågor, vilket innebär att hållbar utveckling och miljömedvetenhet behöver integreras tydligare i undervisningen.

Social verksamhet påverkas främst av den nya socialtjänstlagen som trädde i kraft 1 juli 2025. Kommunerna arbetar med att ställa om till en mer förebyggande, tillgänglig och kunskapsbaserad socialtjänst, med fokus på tidiga insatser och individanpassat stöd. Demografiska förändringar, särskilt en växande äldre befolkning med förändrade behov, påverkar behovet av insatser inom vård och omsorg. Samtidigt ökar kraven på social hållbarhet, jämlikhet och arbete mot psykisk ohälsa och utsatthet. Samverkan med vård, myndigheter och civilsamhälle blir allt viktigare för att skapa en sammanhållen och tillgänglig välfärd.

1.3 Omställning, effektiviseringar och besparingar

Grästorps kommun står inför stora utmaningar till följd av befolkningsförändringar, med färre födda barn och fler äldre invånare. Detta kräver omfattande förändringar i kommunens verksamheter, särskilt inom utbildning, äldreomsorg och kompetensförsörjning.

Budget 2026 och den ekonomiska planen för 2027–2030 kräver både långsiktiga omställningsinsatser och kortsiktiga besparingar.

Det långsiktiga omställningsarbetet är pågående i kommunstyrelsens verksamheter och syftar till att minska kostnader genom effektiviseringar och anpassningar, exempelvis genom att justera antalet förskole- och äldreboendeplatser, effektivisera lokalytor, digitaliserade arbetssätt och stärkt samverkan.

De kortsiktiga besparingarna avser åtgärder för att nå de finansiella målen under 2026 samt långsiktigt minskade kostnader. Åtgärderna berör främst lokaler, personal och inköp och kan

påverka kvalitét. Kommunstyrelsen har prioriterat besparingsåtgärder som i så låg utsträckning som möjligt ska påverka kommuninvånarna.

Förändringsarbetet behöver planeras och genomföras långsiktigt, med väl underbyggda analyser som grund för politiska beslut, för att säkerställa god ekonomisk hushållning och fortsatt hög kvalitet i både samhälls- och välfärdsutvecklingen.

1.4 Beräkningsförutsättningar

Följande ekonomiska förutsättningar påverkar nämndens budgetramar:

- Helårs kompensation för lönekostnadsutvecklingen avseende 2025.
- Uppräkning utifrån PKV (prisindex för kommunal verksamhet).
- Justering utifrån volymförändring inom bildnings- och social verksamhet.
- PO (personalomkostnadspålägg) enligt SKR:s rekommendation.
- Återlämning av tillfällig budgetpost för rivning av fastighet.
- Prioriteringar som innebär reglering av budgetposter inom social verksamhet och ledningsstöd.
- Reglering av budget för gymnasieskolan.
- Omställning, 2 390 tkr under 2026.
- Besparingar, 2 730 tkr under 2026.

Ytterligare information finns på verksamhetsnivå.

Budgetram 2026 kommunstyrelsens verksamheter

Budgetram (tkr)	2026
Budgetram 2024	397 050
Löneöversyn (helårseffekt 2025)	10 324
Uppräkningar	3 226
Volymjustering	96
Förändring i PO-pålägg	910
Tillfälliga budgetposter	-1 500
Prioriteringar	5 373
Reglering av budget för gymnasieskolan	4 314
Omställning	-2 390
Besparingar	-2 730
Flytt av budget från miljö och byggnämnden	206
Budgetram 2026 kommunstyrelsens verksamheter	414 880

Kommunstyrelsens tilldelade budget för 2026 uppgår till 414 880 tkr, vilket är 17 830 tkr högre än 2025. Budgeten fördelas enligt driftbudget per verksamhet.

2 Mål, indikatorer och mått

Kommunfullmäktige fastställer kommunens övergripande mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Dessa mål utgör grunden för nämndens planering och budgetarbete, och styr hur resurser ska fördelas och vilka prioriteringar som ska göras för att uppnå långsiktig kvalitet och effektivitet i verksamheten.

Inriktningsdokument 2024–2027 innehåller fokusområden och mål inom de tre perspektiven:

- Samhällsutveckling
- Valfärdsutveckling
- Attraktiv arbetsplats

Till varje perspektiv finns fokusområden samt mål som pekar ut riktningen mot ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart samhälle. Perspektivet samhällsutveckling beskriver hur kommunen vill utvecklas för att vara attraktiv och välkomnande för dem som bor och vistas i Grästorp. Perspektivet valfärdsutveckling beskriver hur utbildning, vård och omsorg vill utvecklas för att ge ung som gammal förutsättningar till ett bra liv. Perspektivet attraktiv arbetsplats beskriver hur kommunen som arbetsgivare vill utvecklas för att vara effektiv, ha rätt kompetens och personal som trivs och utvecklas.

Varje mål innehåller områden som ger vägledning för verksamhetsmått som i sin tur lyfter fram egenskaper hos målen samt resultat och effekter som är relevanta för att kunna följa utvecklingen. Inför 2026 kompletteras målarbetet med de indikatorer och mått som togs fram vid kommunfullmäktiges strategidag i mars 2025 och som fastställdes i samband med att reviderade mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning beslutades av fullmäktige i maj 2025.

Perspektiv 1: samhällsutveckling

Bo och leva

Grästorp ska vara en attraktiv och trivsamt boendekommun dit människor flyttar och bor kvar, med ett rikt kultur- och fritidsliv för alla åldrar och med natursköna och välkomnande utemiljöer. Dessutom ska det vara enkelt att pendla till och från Grästorp.

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi skapar förutsättningar för kontinuerlig ökning av kommuninvånare	Infrastruktur och kollektivtrafik	Förutsättningarna för arbets-, studie och fritidspendling ska utvecklas
	Boende, kvarboende och inflyttning	Vi har ett varierat och attraktivt boendebud för alla åldrar

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi utvecklar välkomnande miljöer för gemenskap och sammanhang	Kultur	Vi skapar möjligheter till ett kulturliv för alla åldrar
	Fritid	Vi skapar förutsättningar för en aktiv fritid för alla åldrar
	Attraktiv utemiljö	Vi underhåller och skapar välkomnande utemiljöer

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi bedriver ett systematiskt hållbarhetsarbete som minskar Grästorps miljöpåverkan	Hållbarhet	Vi skapar förutsättningar för en klimatsmart och hållbar kommun
	Livsmedelskonsumtion och produktion	Minska de offentliga måltidernas klimatavtryck
	Fastigheter	Minska energianvändningen i kommunala fastigheter

Verka och vistas

Fokusområdet verka och vistas strävar efter att stödja och utveckla Grästorps näringsliv. Det handlar om att förstå och tillgodose företagens behov genom nära dialog samt skapa aktiva mötesplatser för att främja samarbeten och utbyte av idéer. Kommunen arbetar för etablering av nya företag och samverkan för en god kompetensförsörjning samt att medverka och arrangera evenemang som stärker besöksnäringen.

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi skapar förutsättningar för ett grönskande näringsliv och besöksnäring	Hållbart näringsliv	Aktivt föra dialog och samverka med näringslivet
	Attraktiv och levande besöksnäring	Stärka Grästorp som besöksmål

Övriga indikatorer kopplade till perspektivet samhällsutveckling

Indikator	Nyckeltal	Mått
Planberedskap	Planberedskap för nya bostäder som kan byggas med stöd av alla gällande detaljplaner den 31/12, antal/1000 inv	Behålla
Näringsliv	Företagsklimat enl. Svenskt Näringslivs enkät, ranking	Förbättra

Perspektiv 2: välfärdsutveckling

Värdeskapande och välkomnande

Fokusområdet värdeskapande och välkomnande lyfter fram vikten av ett gott liv för alla åldrar. Yngre kommuninvånare ska få goda förutsättningar i livet, det finns en god och nära omsorg och en god folkhälsa som innefattar både fysiska, psykiska och sociala aspekter.

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi utbildar världsmedborgare som kan göra skillnad för sig själva och andra	Normer och värden	Förskolan och skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera barn och elever att omfattas vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang.
	Barns delaktighet och inflytande	De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla barn och elever.
	Elevers inflytande och ansvar	
	Omsorg, utveckling och lärande	Förskolan och skolan ska bidra till barnen och elevernas trygga, harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att leka och lära ska utgöra en grund för förskolan och skolans verksamhet.
	Kunskaper	
	Skolan och omvärlden	Barn och elever får förutsättningar för inblick och förståelse för närsamhället och arbetsliv samt fortsatt utbildning.
	Bedömning och betyg	Betyget uttrycker i vilken utsträckning den enskilda eleven har uppfyllt de nationella betygsriterier som finns för respektive ämne samt är ett resultat för hur väl skolan lever upp till nationella mål. Bedömningen skall vara allsidig och varierad samt ha såväl formativt som summativt syfte.
	Förskola/skola/Hem	Skapa bästa möjliga förutsättningar för barnen/eleverna kan utvecklas rikt och mångsidigt ska förskolan/skolan samarbeta på ett nära och förtroendefullt sätt med hemmen.
	Uppföljning, utvärdering och utveckling	Den dagliga pedagogiska ledningen av förskolan/skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att förskolan/skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya arbetssätt och metoder prövas och utvecklas.

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi ger förutsättningar för ett gott och meningsfullt liv i alla åldrar	Kvalitet i socialtjänst	Kunder/deltagare upplever en hög nöjdhet
		God och nära vård och omsorg
	Utveckling som främjar hälsa och välbefinnande	Välfärden utvecklas genom effektiva och innovativa arbetssätt
		Det förebyggande arbetet bidrar till ökad hälsa och välbefinnande

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi skapar förutsättningar för social hållbarhet och främjar en god och jämlik folkhälsa i Grästorp	Utbildning och arbete	Folkhälsoarbetet ska främja fullföljda studier och en högre utbildningsnivå samt arbete och meningsfull sysselsättning
	Fysisk aktivitet	Folkhälsoarbetet ska främja att graden av fysisk aktivitet ökar i Grästorp.

Effektivitet och samverkan

Effektivitet och samverkan handlar om att skapa goda ekonomiska förutsättningar för kommunens verksamhet och en stabil finansiell utveckling över tid. Genom intern och extern samverkan skapas en effektiva och robusta strukturer och processer.

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi samverkar för ekonomisk hållbarhet med ökad kvalitet i välfärdsutvecklingen	God ekonomisk hushållning	En verksamhet som bedrivs med god kvalitet och hög kostnadseffektivitet

Indikatorer effektivitet kopplade till perspektiv välfärdsutveckling

Indikator	Mått
Effektivitetsindex förskola	Förbättra
Effektivitetsindex kommunal grundskola	Förbättra
Nettokostnadsavvikelse gymnasieskola	Behålla
Effektivitetsindex LSS	Behålla
Effektivitetsindex ekonomiskt bistånd	Behålla
Effektivitetsindex äldreomsorg	Behålla

Perspektiv 3: attraktiv arbetsplats

Kompetensutveckling

Kompetensutveckling syftar till att medledare får möjlighet att utveckla sig inom sin yrkesroll. Det ökar förmågan att möta nya utmaningar och att utveckla nya färdigheter, kunskaper och kompetenser i medledarskapet, vilket i sig leder till en ökad effektivitet och produktivitet på arbetsplatsen. Kompetensutveckling är också en viktig del av att möta en omvärld i förändring.

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi samarbetar och vågar prova nya arbetssätt	Helhet och utveckling	Vi kompetensutvecklar medledare och tillsammans utvecklar vi verksamheten i ett helhetsperspektiv

Kompetensförsörjning

Fokusområdet kompetensförsörjning handlar om att skapa en attraktiv arbetsplats, en god arbetsmiljö och en kultur där medledarna trivs och där värdskapet lever och syns i vardagen. Grästorps kommun ska vara en attraktiv arbetsplats där medledarna känner sig sedda, delaktiga och välkomnande, och där de befinner sig i ständigt lärande - en arbetsplats där man vill stanna.

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi har ett gott värdskap och medledarskap	Värdskap och medledarskap	Medledare trivs på sitt arbete och känner tillit till varandra

Indikatorer kopplade till perspektiv attraktiv arbetsplats

Indikator	Mått
Sjukfrånvaro totalt bland anställda, kommun, andel (%)	Behålla
Personalomsättning	Behålla

3 Driftbudget

Fördelning av kommunstyrelsens budgetram sker enligt tabellen nedan. Omställning, prioriteringar och besparingar förklaras vidare för varje verksamhet.

Budgetram (tkr)	Bokslut 2024	Budget 2025	Budget 2026	Förändring 2025-2026 (%)
Ledningsstöd	46 782	45 575	49 601	8,8%
Samhällsbyggnadsverksamhet*	64 688	66 109	63 653	-3,7%
Bildningsverksamhet	138 221	133 685	140 579	5,2%
Social verksamhet	149 989	151 681	161 047	6,2%
Kommunstyrelse	399 680	397 050	414 880	4,5%

*cirka 45% av samhällsbyggnadsverksamhets budget avser kapitalkostnader.

Kommunstyrelsens driftbudget per 2025 är 414 880 tkr. Den tilldelade ramen ska inom nämndens ansvarsområde täcka bland annat volymförändringar, helårseffekt av löneöversyn 2025, prioriteringar och uppräknings.

Från 2026 har budgeten för revisionen och valnämnden flyttats från kommunstyrelsen till egen budget per nämnd.

Återhållsamhet vid inköp

När det gäller besparingen gällande återhållsamhet vid inköp, bedöms en minskning av inköpskostnader inom samtliga verksamheter vara möjlig. Detta kräver noggrann prioritering och samordning för att inte påverka kvaliteten. Fokus bör ligga på ett strategiskt inköpsarbete, ökad avtalstrohet och gemensam användning av resurser.

Det finns flera positiva effekter med en minskning av inköpskostnader. Den kan bidra till ökad kostnadsmedvetenhet och bättre styrning av inköp inom samtliga verksamheter. Ett stärkt fokus på avtalstrohet, samordnade beställningar och gemensamma upphandlingar kan minska onödiga merkostnader och effektivisera inköpsprocessen. Genom ökat samarbete mellan enheter kan material och resurser delas eller återanvändas, vilket stärker hållbarhetsarbetet och minskar svinn.

Den ekonomiska effekten beräknas till 300 tkr från år 2026.

Intäkter och kostnader

Budgetram (tkr)	Bokslut 2024	Budget 2025	Budget 2026	Förändring 2025-2026 (%)
Intäkter	-176 419	-161 014	-165 039	2,5%
Kostnader	576 099	558 064	579 919	3,9%
-varav personalkostnader*	305 185	304 250	314 574	3,4%
Kommunstyrelse	399 680	397 050	414 880	4,5%

*I personalkostnader för bokslut 2024 ingår årets löneöversyn (april-december).

Tabellen ovan avser intäkter och kostnader för tilldelad budget till kommunstyrelsen. Arbetet med detaljbudget pågår och mindre förändringar kan uppstå när detaljbudgeten är färdigställd.

3.1 Ledningsstöd

Intäkter och kostnader

Budgetram (tkr)	Bokslut 2024	Budget 2025	Budget 2026	Förändring 2025-2026 (%)
Intäkter	-4 827	-3 711	-3 804	2,5%
Kostnader	51 609	49 286	53 405	8,4%
-varav personalkostnader*	23 886	24 419	25 249	
Ledningsstöd	46 782	45 575	49 601	8,8%

*I personalkostnader för bokslut 2024 ingår årets löneöversyn (april-december).

Från och med 2026 ingår inte revision i ledningsstöds budget.

Prioriteringar

Inför 2026 har budgeten för ledningsstöd justerats med 2 611 tkr. Denna justering görs dels för att skapa förutsättningar för omställningsarbetet genom att avsätta budget för dels nödvändiga utredningar, dels för att täcka ökade kostnader som inte har kompenserats tidigare år. Det handlar bland annat om systemkostnader för verksamhetsutveckling och ekonomi samt ökade kostnader för samverkan.

Omställning

Omställning	2026
Översyn avtalssamverkan	-100
Översyn intern effektivitet	-100
Ledningsstöd	-200

Omställningen för 2026 för ledningsstöd avser en minskning i budgeten med 200 tkr genom en översyn och åtgärder inom avtalssamverkan samt intern effektivitet.

Besparing

Besparing	2026
Anpassning av julgåva	-200
Minskning av friskvårdsbidrag	-330
Återhållsamhet vid inköp	-50
Ledningsstöd	-580

Besparingarna 2026 för ledningsstöd innebär en minskning i budget med 580 tkr. Större del av besparingarna inom ledningsstöd avser personalförmåner som är viktiga för de anställdas hälsa och trivsel och för kommunens attraktivitet som arbetsgivare. Därför är det angeläget att väga av besparingarnas omfattning mot andra värden hos kommunen som arbetsgivare.

Julgåva

Sedan pandemin har kommunstyrelsen delat ut en julgåva till kommunens anställda i form av värdecheckar att använda i Grästorps butiker.

Julgåvan är en engångsinsats till skillnad från den dagliga förmånen med gratis kaffe som kommunen värnar om att behålla tillsammans med aktiviteter som gynnar gemenskapen på arbetsplatsen.

Besparingsförslaget innebär att julgåvan från 2026 ersätts med en gemensam julfika på arbetsplatserna, till ett värde av max 50 kronor per anställd. Det innebär en minskning i budget med 200 tkr.

Minskning av friskvårdsbidrag

Sedan 2024 har heltidsanställda och timanställda som arbetar mer än 800 timmar per år haft rätt till ett friskvårdsbidrag på 1 500 kronor via e-tjänsten Epassi. Totalt omfattas cirka 625 anställda av bidraget. Under 2024 har nyttjandegraden av friskvårdsbidraget legat på cirka 70 procent, vilket tillsammans med kostnaden för Epassi tjänsten innebär en total kostnad på omkring 660 tkr.

Prognosen för 2025 ligger i nivå med 2024 års utfall. Friskvårdsbidraget är en insats som visar att arbetsgivaren bryr sig om personalens välmående. Att halvera friskvårdsbidraget värnar betydelsen av att fortsatt främja en god hälsa och trivsel hos kommunens anställda.

Besparingsförslaget innebär att friskvårdsbidraget halveras till 750 kr per anställd från 2026.

3.2 Samhällsbyggnadsverksamheten

Intäkter och kostnader

Budgetram (tkr)	Bokslut 2024	Budget 2025	Budget 2026	Förändring 2025-2026 (%)
Intäkter	-93 723	-93 269	-95 601	2,5%
Kostnader	158 411	159 378	159 254	-0,1%
-varav kapitalkostnader	32 881	33 158	35 000	
-varav personalkostnader*	49 894	47 830	49 456	
Samhällsbyggnadsverksamhet	64 688	66 109	63 653	-3,7%

*I personalkostnader för bokslut 2024 ingår årets löneöversyn (april-december).

*I budgeten för 2025 ingick 1 500 tkr tillfälliga medel för rivning av fastighet.

Prioriteringar

Inför budgetåret 2026 har inga särskilda prioriteringar gjorts för samhällsbyggnadsverksamheten.

Omställning

Omställning	2026
Minskning av budget för arrangemang	-100
Minskning av budget för underhåll av fastigheter	-500
Anpassning av bemanning inom måltidsenheten	-500
Samhällsbyggnadsverksamhet	-1 100

Omställningen för 2026 för samhällsbyggnadsverksamheten innebär en minskning i budget med 1 100 tkr.

Avstå arrangemang

Kommunen står värd för flera olika arrangemang och gör också insatser vid arrangemang som anordnas av andra. En av besparingarna från 2026 avser minskning av budget med 100 tkr för vissa arrangemang såsom Preppermässan, Landsbygdssdagen, Enough is Enough och tändningskvällen.

Det innebär att Grästorpskalaset och Nossans Ljusfestival, gratis kulturarrangemang på onsdagkvällar, nationaldagsfirande och Go-active-veckan, kommer att kvarstå i budgeten.

Minskad underhållsbudget inom fastighet

År 2025 har underhållsbudget för fastighet uppgått till 5 000 tkr, vilket motsvarar cirka 120 kr/kvm. Vid årets slut beräknas 30 000 tkr ha investerats för planerat underhåll, inklusive takbyten, installation av solceller och ventilationsbyte.

Med dessa åtgärder bedöms det möjligt att sänka underhållsbudgeten under 2026 med 10 procent, vilket ger en budget med cirka 108 kr/kvm och en total minskning av budgeten med 500 tkr.

Minskning av budget på måltid

I budgeten för 2025 har personalbudgeten utgått från medarbetarnas anställningsavtal. Anpassningar i personalbehovet har genomförts under året. Detta innebär en minskning i budget från 2026 med 500 tkr.

Besparing

Besparing	2026
Begränsning av bibliotekens öppettider	-100
Återhållsamhet vid inköp	-50
Samhällsbyggnadsverksamhet	-150

Besparingarna för 2026 för samhällsbyggnadsverksamheten innebär en minskning i budget med 150 tkr.

Begränsning av öppettider för biblioteket

Folk- och skolbiblioteket i Grästorp erbjuder ett brett utbud av böcker, digitala resurser, skolbio, klassbesök, skolteater och läsfrämjande aktiviteter. Kulturcaféet kompletterar bibliotekets uppdrag genom att skapa en öppen mötesplats för samtal, evenemang och kulturupplevelser. Tillsammans utgör de en viktig del av kommunens kultur- och fritidsliv.

Genom att begränsa öppettider för biblioteket kan verksamheten spara in 100 tkr för 2026 och ytterligare 100 tkr för 2027. Detta kan påverka tillgången till biblioteket samt minska flexibiliteten för skolbesök.

3.3 Bildningsverksamheten

Budgetram (tkr)	Bokslut 2024	Budget 2025	Budget 2026	Förändring 2025-2026 (%)
Intäkter	-17 033	-15 749	-16 143	2,5%
Kostnader	155 255	149 434	156 722	4,9%
-varav personalkostnader*	82 880	79 969	82 688	
Bildningsverksamhet	138 221	133 685	140 579	5,2%

*I personalkostnader för bokslut 2024 ingår årets löneöversyn (april-december).

Nettokostnadsavvikelse

Nettokostnadsavvikelsen inom bildningsverksamheten är högre än referenskostnaden både inom förskolan och grundskolan under 2024. Detta beror främst på ökade personalkostnader samt att verksamheten inte har anpassats fullt ut till det minskande antalet barn och elever. I Grästorp är andelen legitimerade lärare högre än rikssnittet, vilket tyder på en högre ambitionsnivå jämfört med referenskostnaden. Även beslutet om antal barn per pedagog i förskolan speglar denna högre ambitionsnivå.

Prioriteringar

Inför 2026 har budgeten för bildningsverksamheten justerats med 4 314 tkr. Denna justering görs för att täcka ökade kostnader för antalet gymnasieelever.

Omställning

Omställning	2026
*Sammanslagning Ambjörnsgården och Äventyret (hyreskostnad)	-500
*Minskning av tjänster inom förskolan i samband med sammanslagning av förskolorna	-590
Bildningsverksamhet	-1 090

Omställningen för 2026 för bildningsverksamheten innebär en minskning i budget med 1 090 tkr.

Sammanslagning Ambjörnsgården och Äventyret (hyreskostnader)

Befolkningsprognoser visar att antalet barn i åldern 1–5 år minskar i Grästorps kommun. Det innebär att behovet av förskoleplatser successivt minskar under de kommande åren.

En sammanslagning av Ambjörnsgården med Äventyret skulle innebära effektivare resursanvändning och lägre kostnad per barn.

Den ekonomiska effekten av sammanslagningen beräknas till cirka 500 tkr från år 2026 och cirka 600 tkr från år 2027.

Ett utredningsuppdrag har getts av kommunstyrelsen till förvaltningen (2025-10-21, 2025/490, §223) om att genomföra en samlad utredning av kommunens förskoleverksamhet.

Minskning av tjänster inom förskolan i samband med sammanslagning av förskolorna

En sammanslagning av förskolorna Ambjörnsgården och Äventyret bedöms ge ökade organisatoriska och ekonomiska fördelar. Den kostnadseffektivitet som uppnås motsvarar cirka en heltidstjänst, cirka 590 tkr från 2026.

Eventuellt beslut om sammanslagning av Ambjörnsgården och Äventyret kommer att tas efter utredning och ytterligare politisk beredning. Beslutet fattas således inte genom antagande av denna verksamhetsplan och budget.

Besparing

Besparing	2026
Avveckla frivillig verksamhet, barnomsorg, kvällar och nätter	-300
Minskning av tjänster inom fritidshem	-700
Återhållsam vid vikariebokningar	-200
Återhållsamhet vid inköp	-100
Bildningsverksamhet	-1 300

Besparingarna för 2026 för bildningsverksamheten innebär en minskning i budget med 1 300 tkr.

Avveckla frivillig verksamhet, barnomsorg, kvällar och nätter

Grästorps kommun erbjuder barnomsorg på kvällar och nätter genom verksamheten Kvällskvisten. Verksamheten finns i förskolan Äventyrets lokaler. Denna omsorg räknas som annan pedagogisk verksamhet enligt skollagen, och är en frivillig verksamhet som inte är en del av den ordinarie förskolan.

En avveckling skulle kunna upplevas som en försämring av servicen för vårdnadshavare med kvälls- och nattarbete. Samtidigt bedöms det, med tanke på låg nyttjandegrad,

rekryteringssvårigheter och arbetsmiljöutmaningar, som svårt att långsiktigt upprätthålla verksamheten med god kvalitet och effektivitet.

En avveckling beräknas ge en ekonomisk effekt på 300 tkr från 2026.

Minskning av tjänster inom fritidshem

För att möta besparingskrav föreslås en minskning av antal tjänster inom fritidshem, vilket innebär att antalet barn per pedagog ökar från 12,0 till 12,5. Trots ökningen ligger Grästorps fritidshem fortfarande under genomsnittet för liknande kommuner. Förändringen kan dock påverka kvaliteten och arbetsmiljön, särskilt eftersom fritidshem även omfattar elever från den anpassade grundskolan, vilket ställer krav på stöd och anpassningar.

Den ekonomiska effekten beräknas till cirka 700 tkr från 2026. Minskningen bedöms kunna genomföras med begränsad påverkan om personalresurser planeras och fördelas strategiskt. Genom effektiv schemaläggning och samverkan mellan skola och fritidshem kan verksamheten fortsatt hålla god kvalitet.

Minskade vikariekostnader med 5 procent

Bildningsverksamheten i Grästorp har under flera år arbetat för att minska kostnaderna för vikarier och stärka den planerade bemanningen. Det finns fortfarande potential att effektivisera användningen av vikarier ytterligare, och en minskning med cirka 5 procent bedöms möjlig genom förbättrad planering, ökad flexibilitet och förebyggande insatser.

Den ekonomiska effekten av en sådan minskning uppskattas till cirka 150 tkr.

3.4 Social verksamhet

Budgetram (tkr)	Bokslut 2024	Budget 2025	Budget 2026	Förändring 2025-2026 (%)
Intäkter	-60 835	-48 285	-49 492	2,5%
Kostnader	210 824	199 966	210 539	5,3%
-varav personalkostnader*	159 755	151 721	156 870	
Social verksamhet	149 989	151 681	161 047	6,2%

*I personalkostnader för bokslut 2024 ingår årets löneöversyn (april-december).

Nettokostnadsavvikelse

Nettokostnadsavvikelsen för 2024 inom social verksamhet är högre än referenskostnaden både inom äldreomsorgen och LSS, men lägre inom individ- och familjeomsorgen.

Äldreomsorgen har högre kostnader, trots att bemanningen är relativt låg. Det kan bero på att kostnaderna för lokaler och gemensamma resurser (så kallade overheadkostnader) är högre än i andra kommuner. Grästorps kommun har ändå den lägsta avvikelsen inom äldreomsorgen när det gäller liknande kommuner. För LSS påverkar kostnaderna mycket av vilken typ av stöd och

omsorg som brukarna behöver. Inom individ- och familjeomsorgen har kommunen låga kostnader. Det beror främst på att det ekonomiska biståndet är lågt och lösningar på hemmaplan i stället för externa placeringar.

Prioriteringar

Prioriteringar	2026
Fast omsorgskontakt	682
Extern placering	1 500
Hyra Lärkfalken	230
Social verksamhet	2 412

Inför 2026 har budgeten för social verksamhet justerats med 2 412 tkr. Justeringen görs för att täcka ökade kostnader för fast omsorgskontakt inom SÄBO, extern placering som tidigare hanterats av staten samt ökade hyreskostnader för Lärkfalken i hemtjänstens andel av lokalen.

Omställning

Social verksamhet har ingen minskning för omställning i budget 2026 för omställning. Omställning för social verksamhet ligger i plan 2027–2028.

Besparing

Besparing	2026
Anpassning av stöd, roller och ansvar – boendemiljö	-300
Införa flexibla sysselsättningsgrader utifrån verksamhetens behov	-300
Återhållsamhet vid inköp	-100
Social verksamhet	-700

Anpassning av stöd, roller och ansvar - boendemiljö

Social verksamhet ser över hur stödet i boendemiljön bäst kan organiseras framöver. Syftet är att skapa en flexibel och hållbar struktur som möter verksamhetens behov och ekonomiska förutsättningar. Kvalitet och trygghet för de boende ska fortsatt värnas och utvecklas.

Den ekonomiska effekten beräknas till cirka 300 tkr för år 2026.

Införa flexibla sysselsättningsgrader utifrån verksamhetens behov

Att införa flexibla sysselsättningsgrader kan ge besparingar på kort sikt, bland annat genom minskad övertalighet och lägre kostnader för obekväm arbetstid.

Den ekonomiska effekten beräknas till cirka 300 tkr från år 2026 och cirka 875 tkr från år 2027.

4 Investeringsbudget 2026–2028

Investeringsbudgeten beslutas av kommunfullmäktige som en del av verksamhetsplan och budget med ekonomisk plan. Kommunstyrelsen ansvarar för att genomföra, följa upp och prognostisera kommunens investeringar med redovisning vid tertialrapport, delårsrapport och årsredovisning.